

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Fakulta umění a architektury

Akademický rok: 2011/2012

Bakalářská práce

Design - Design prostředí

Téma: **Pietní území Budínka**

Renata Sehnoutková

Vedoucí práce: MgA. Leona Matějková

Poděkování:

Ráda bych touto formou poděkovala vedoucí Bakalářské práce, MgA. Leoně Matějkové za vynikající přístup během studia. Dále bych chtěla poděkovat panu Ivanu Sehnalovi (starosta Dobronína) a obyvatelům Dobronína za ochotu a informace.

Obsah.....	3
1. Úvod.....	4
1.1 Čím se práce zabývá	
2. Situace v Čechách po roce 1945.....	4
2.1 Vznik myšlenky vysídlení	
2.2 Masakry Němců na jaře a v létě 1945	
2.3 Kroky Eduarda Beneše	
3. Zákon 115/1946 Sb.	7
3.1 Vznik a úmysl zákona	
3.2 Zneužívání zákona	
3.3 Plné znění zákona 115/1946 Sb.	
3.4 Zákon č. 115/1946 Sb. dnes	
4. Dobronín.....	12
4.1 Příběh	
4.2 Údajní pachatelé	
4.3 Pamětník	
4.4 Současná situace	
5. Analýza.....	16
5.1. Průzkum na místě	
5.2. Pocity z Budínky	
6. Idea konceptu.....	19
6.1 Cesta ke konceptu	
6.2 Tvorba	
6.3 Rozměry	
7. Závěr.....	27
8. Zdroje.....	28
9. Přílohy	
9.1 CD s obsahem práce	
9.2 Obrazová příloha	

1. Úvod

Toto téma jsem si vybrala, protože jsem chtěla upozornit na případy zabití při odsunech Němců. Konkrétně pro Dobronín z důvodu, že je to velice čerstvé téma vzhledem k tomu, že se začal případ prošetřovat od roku 2010. A v současné době je pořád velice diskutované.

1.1 Čím se práce zabývá

Tato Bakalářská práce se zabývá územím zvaným Budínka nedaleko Dobronína v kraji Vysočina a konkrétně událostí, která se stala v době po 2. světové válce při odsunech Němců z tzv. Sudet dle Benešových dekretů.

2. Situace v Čechách po roce 1945

Dne 8. května 1945 končí válka v Evropě. Začíná vysídlení německého obyvatelstva z východní Evropy, zvláště z Polska a Československa, což bylo stvrzeno na postupimské konferenci. Svě domovy bylo nuceno opustit více než 12 milionů Němců.

Vysídlení Němců z Československa či odsun Němců z Československa bylo řešení národnostního konfliktu mezi Čechy a Němci v českých zemích. Tento konflikt se stupňoval ve druhé polovině 19. století v souvislosti s úsilím Čechů o politickou samostatnost v rámci habsburské monarchie a pokračoval vytvořením Československa, ve kterém se Němci stali národnostní menšinou.

2.1 Vznik myšlenky vysídlení

Odpor k Němcům se zvětšoval v domácím a zahraničním odboji i většině české společnosti postupně v průběhu války a německé okupace českých zemí a vrcholily v květnu 1945, kdy se zdálo, že další česko-německé soužití není možné. V domácím odboji se myšlenka totálního odsunu objevila bezprostředně po Heydrichiádě v roce 1942. K zesílení protiněmeckých nálad bezprostředně před koncem války přispěly návraty vězňů z koncentračních táborů spolu s postupným odhalováním nacistických zločinů.[1]

Odsunu Němců se dostalo uznání na konferenci v Postupimi, kde byly schváleny deportace Němců z Československa, Maďarska a Polska. Němci byli také odsunuti z Holandska (30 000 osob), Francie (9 300), Itálie (9 300), Belgie (7 600) a Lucemburska (6 000).[2] Cílem Beneše a exilové vlády bylo mít z Československa stát pouze Čechů a Slováků. Nelze tvrdit, že Edvard Beneš měl roli organizátora deportací a podněcovače násilí. Je třeba si uvědomit, že byl představitelem exilové vlády. Prosazení deportací byl jednak výsledek práce týmu lidí (exilové vlády), v jehož čele stál. Odsun odsouhlasili představitelé SSSR, Velká Británie i USA. Státy souhlasily s odsunem pod podmínkou, že bude proveden humánním způsobem. Během odsunu však došlo k excesům.

2.2 Masakry Němců na jaře a v létě 1945

Lanškroun, 17. - 21. května 1945: „Lidový soud“ vykonaný sovětskými vojáky a českými partyzány. Nejprve shromáždili Němce na náměstí, kde byli mláceni. Lidé byli utopeni, pověšeni, umláceni a stříleni. První den bylo zabito 24 osob.[3]

autentické foto z Lanškrouna

Vysídlení Němců z Brna, 30. – 31. května 1945: tzv. „Brněnský pochod smrti“. Národní gardy shromáždily zhruba dvacet tisíc Němců ve Vídeňské ulici. Odtud museli putovat se svými zavazadly následující den až do třiceti kilometrů vzdálených Pohořelic. Odsunutí Němci si podle vyhlášky Národního výboru mohli vzít s sebou třicet kilogramů svého majetku, především potraviny a přikrývky. O život přišlo 1 691 osob. Přesný počet ale není jistý, navíc názory českých a německých historiků ohledně počtu mrtvých i samotného pochodu se diametrálně liší. Většina z nich přišla o život v důsledku špatného zásobování a nemocí. [4]

Postoloprty a Žatec, v červnu byli shromážděni muži německé národnosti z Postoloprty a nedalekého Žatce do kasáren a ženy a děti do koncentračního tábora v bažantnici, poté jich bez soudu bylo zastřeleno 763. Mezi popravenými bylo i pět chlapců z Hitlerjugend ve věku od 12 do 15 let. V roce 1947 se postoloprtským masakrem začala zabývat vyšetřovací komise a byla provedena tajná exhumace a výslechy. Podle výpovědí mohlo být zavražděných až 1000 osob. Podle historiků má jít až o 2000-3000 mrtvých.[5]

Doupov červen 1945: 24 zavražděných. Pohřbeni na školním hřišti. [6]

Tocov, 5. června 1945: 32 zavražděných.[6]

Podbořany, 7. června 1945: Nedaleko Valovského lesa zavražděno zhruba 70 lidí.

Chomutov, 9. června 1945: Celkem bylo zavražděno asi 140 Němců.

Masakr na Švédských šancích (Horní Moštěnice u Přerova, noc z 18. na 19. června 1945): zavražděno 265 lidí, z toho 71 mužů, 120 žen a 74 dětí (včetně kojenců). Nejstaršímu ze zabitých bylo 80 let, nejmladší bylo osmiměsíční dítě. [7][6]

Ústecký masakr, 31. července 1945. Asi 80-100 zavražděných.[8] Některé Prameny uvádějí zabité 30–700.

2.3 Kroky Eduarda Beneše

Jeden z impulsů k násilí mohl být i proslov prezidenta Eduarda Beneše z 16.5. 1945.

„Bude třeba nově formovat politické strany a zredukovati jejich počet proti době předválečné, nově vytvářet poměr Čechů a Slováků a vylikvidovat zejména nekompromisně Němce v českých zemích a Maďarů na slovenských.“ – úryvek z projevu (v obrazové formě na cd)

Historici tvrdí, že výraz vylikvidovat je obvykle tlumočen nepřesně ve smyslu, že by to měla být výslovně výzva k nějakému násilnému jednání, ale mělo to být míněno vylikvidovat tu otázku, dospět k řešení – vysídlení.

Aby bylo možno vyhnout se soudům za zločiny, byl v provizorním Národním shromáždění 8. května 1946 schválen zákon o beztrestnosti za činy spáchané v „boji za svobodu“ mezi 30. zářím 1938 a 28. říjnem 1945.

3. Zákon 115/1946 Sb.

Zákon č. 115/1946 Sb., o právnosti jednání souvisejících s bojem o znovunabytí svobody Čechů a Slováků je zákon, který schválilo Prozatímní Národní shromáždění republiky Československé 8. května 1946 a účinnosti nabyl dnem vyhlášení 4. června 1946. Tento zákon je někdy přezdíván Amnestijní zákon.

3.1 Vznik a úmysl zákona

Tento zákon přišel v platnost 4. června 1946 a měl platit v době od 30. září 1938 do 28. října 1945 a měl ospravedlňovat činy odbojářů za okupace druhé světové války, které směřovalo k obnovení Československa a osvobození Čechů a Slováků a bylo to přitom protizákonné (sabotáže, boj s okupanty). Také poválečné zúčtování s nacisty, zrádci a kolaboranty, kterého se v rámci „spravedlivé odplaty“ měli dopustit. Rovněž měl legalizovat obnovování československé státní moci nad pohraničními územími osobami, které nebyly řádně ustavenými činiteli správních orgánů republiky (např. revoluční gardy).

Později se ukázalo, že hlavním problémem tohoto zákona je ta část, kde se ospravedlňovali kroky odplat na okupantech. V době kdy vznikl tento zákon se chápal jako naprostá oprávněnost legitimizovat výbuchy spravedlivého hněvu nakumulovaného během nacistické okupace. Zásadním problémem se ukázala být otázka, co je to spravedlivá odplata a koho všeho se týká.

A také časové vymezení zákona bylo později kritizováno, že bylo aplikováno na příliš dlouhé období a že v červenci, září a říjnu se už o spontánní spravedlivé odplatě nebo boji proti okupantům nedá mluvit.

3.2 Zneužívání zákona

Zneužívání zákona bylo už od počátku jeho vydání. Byl zneužíván prakticky u všech zločinů napáchaných na Němcích a údajných kolaborantech a donašečích. K zneužívání zákona napomohlo i opakované vyjádření ministra spravedlnosti Drtiny, že podporuje jeho „*maximálně liberální aplikaci*“, což si většina státních zástupců vyložila ve smyslu „skoro na všechno“. Byli i takoví, kteří s tak širokým pojetím nesouhlasili, však i když se našli policisté ochotní věc vyšetřit a případ prošel díky odhodlání státního zástupce před soud (což bylo dost výjimečné), docházelo k jeho zastavování soudcem.

Poslanci, kteří původně věřili, že zákon byl v podstatě používán tak, jak měl být, na základě novinových článků a později i vyšetřování s rostoucí hrůzou zjišťovali, že jako spravedlivá odplata byly interpretovány masové vraždy řadových Němců, kteří se ničím zvláštním neprovinili, vraždy malých dětí, znásilňování německých žen, mučení, krádeže a zabavování majetku a popravy rukojmích...[9]

...nelze vyloučit..., že soulože s Němkami, byť vynucené, jsou jakousi formou spravedlivé odplaty podle par. 1 zákona č. 115/1946 Sb. - výklad zákona č. 115/1946 Sb. podle státního zastupitelství v Novém Jičíně z roku 1946

Členové Parlamentu a veřejnost si pomalu začali uvědomovat skutečnou situaci až na přelomu roku 1946/47, zvláště na popud médií doma i v zahraničí.

Zděšení a zájem veřejnosti české i zahraniční měly za následek zřízení parlamentní vyšetřovací komise. Ta fungovala jen krátce, protože zanikla po únorovém převratu roku 1948. Tato komise prošetřovala desítky případů zneužití zákona ke krytí excesů týkajících se většího počtu lidí. Komise dala impulz k zahájení nebo obnovení šetření. Na druhé straně se tato komise snažila maximálně omezit, potlačit a definitivně uzavřít kauzy, které považovala za politicky příliš citlivé a proto například sama navrhla aplikovat zákon 115/146 Sb. na případ masových vražd a dalších excesů např. nepřístojné zacházení, mučení v oblasti Postoloprda a Žatce. Ty organizovali a prováděli jednotky Československé armády a také se ukázalo, že mohli mít původ v instrukcích (i ve velmi neuváženém projevu) vzešlých s prezidentovy vojenské kanceláře. Postup armády v oblasti podpořili i vysocí armádní důstojníci, včetně například generála Klapálka, který věc zhodnotil ve smyslu, že postup tamních jednotek byl z hlediska vojenských zásad správný, a pokud došlo k přehmatům, jsou u vojáků, kteří prošli východní frontou či ztratili své blízké, lidsky pochopitelné. Návrhům bylo vyhověno a zákon byl aplikován.[9]

Komunistický převrat ukončil nedůsledné tažení proti zneužívání zákona a drtivá většina otevřených kauz byla buď prostě ponechána bez ukončení, nebo byla s poukazem na zákon č. 115/1946 Sb. definitivně zastavena.

3.3 Plné znění zákona 115/1946 Sb.

ZÁKON

ze dne 8. května 1946

o právnosti jednání souvisejících s bojem o znovunabytí svobody Čechů a Slováků

Prozatímní Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1

Jednání, k němuž došlo v době od 30. září 1938 do 28. října 1945 a jehož účelem bylo přispěti k boji o znovunabytí svobody Čechů a Slováků nebo které směřovalo ke spravedlivé odplatě za činy okupantů nebo jejich pomahačů, není bezprávné ani tehdy, bylo-li by jinak podle platných předpisů trestné.

§ 2

(1) Byl-li někdo pro takový trestný čin již odsouzen, budiž postupováno podle předpisů o obnově trestního řízení.

(2) Příslušný je soud, u něhož se konalo řízení v první stolici nebo není-li ho, soud, který by byl nyní v první stolici příslušný, kdyby bezprávnost činu nebyla podle § 1 vyloučena.

(3) Sbíhá-li se s činem uvedeným v § 1 trestný čin, pro nějž byl obžalovaný týmž rozsudkem odsouzen, vysloví soud za tento jiný trestný čin nový trest rozsudkem, přihlížející k výroku o vině již učiněnému.

§ 3

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej ministři spravedlnosti a národní obrany.

Dr. Beneš v.r.

Fierlinger v.r.

Dr. Drtina v.r.

gen. Svoboda v.r.

[10]

115.**Zákon****ze dne 8. května 1946**

**o právnosti jednání souvisejích s bojem
o znovunabytí svobody Čechů a Slováků.**

Prozatímní Národní shromáždění republiky
československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1.

Jednání, k němuž doslo v době od 30. září
1938 do 28. října 1945 a jehož účelem bylo
příspěti k boji o znovunabytí svobody Čechů
a Slováků nebo které směřovalo ke sprá-
vedlivé odplatě za činy okupantů nebo jejich
pomahačů, není bezprávné ani tehdy, bylo-li
by jinak podle platných předpisů trestné.

§ 2.

(1) Byl-li někdo pro takový trestný čin již
odsouzen, budiž postupováno podle předpisů
o obnově trestního řízení.

(2) Příslušný je soud, u něhož se konalo
řízení v první stolici nebo není-li ho, soud,
který by byl nyní v první stolici příslušný;
kdyby bezprávnost činu nebyla podle § 1 vy-
loučena.

(3) Sbíhá-li se s činem uvedeným v § 1
trestný čin, pro nějž byl obžalovaný týmž
rozsudkem odsouzen, vysloví soud za tento
jiný čin nový trest rozsudkem, přihlížeje k vý-
roku o vině již učiněnému.

§ 3.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vy-
hlášení; provedou jej ministři spravedlnosti
a národní obrany.

Dr. Beneš v. r.

Fierlinger v. r.

Dr. Drtina v. r.

gen. Svoboda v. r.

3.4 Zákon č. 115/1946 Sb. dnes

Zákon nebyl míněn jako prostředek k amnestii zločinců. Je ale nepochybné, že stručná formulace a výklad úřadů vedly k tomu, že tak zákon působil.

Šetření je obtížné jelikož ve většině případů prostě žádná dokumentace nevznikla, neboť nejdříve se Němci neodvážili věc oznámit (pro celkem důvodnou obavu, že by mohli být v rámci likvidace nacistů bryskně umlčeni navždy) a při pozdějším podání byly tyto excesy už na první pohled zahrnuty pod patřičný zákon a odpovědní policisté se jimi proto vůbec nezabývali.

Při evidentním a snadno doložitelném masovém výskytu excesů proti Němcům je zde absolutní nedostatek jakýchkoliv odsouzení za ně. Až na výjimky nebyli patřičně potrestáni ani pachatelé největších zvěrstev. Jestliže pak byl zákon aplikován i na ty nejhorší případy (masakry na Žatecku a Postoloprtsku, s výjimkou Pazúra na všechny účastníky masakru na Švédských šancích), je absurdní se domnívat, že by nebyl aplikován na ty méně významné.

Zákon je dodnes platným a je stále diskutovaným nejen u spolků sudetoněmeckých vyhnanců, ale i u Čechů, kteří považují excesy na Němcích v Československu po válce za temnou minulost našeho státu. Hlavně proto, že je názor takový, že zákon brání vyšetřit a potrestat vraždy a zločiny.

Oficiální postoj České republiky: V česko-německé deklaraci z roku 1997 Česká republika lituje těchto excesů, které byly v rozporu s elementárními humanitárními zásadami i s tehdy platnými právními normami. Již v prvních poválečných letech působily násilnosti zjevně nemotivované "ušlechtilými pohnutkami" značné politické znepokojení v řadách československé vlády i parlamentu. [11]

4. Dobronín

4.1 Příběh

Dne 19. května 1945 několik dní po 2. světové válce krátce po osvobození Dobronína došlo k násilným událostem spáchaným na německém obyvatelstvu.

Tento den se konala v Dobroníně (původně dvě vesnice – Dobronín (Dobrenz) a Německý Šicendorf (Deutsch Schützendorf)) první taneční zábava po skončení války. Zřejmě se to mělo stát tak, že se členové místní revoluční gardy opili, potom vytáhli několik Němců do hasičské zbrojnice, kde je drželi několik dní.

„Nosil jsem mu po tři dny jídlo. Téměř jsem ho nepoznal. Byl zbitý a zkrvavený,“
vypráví Franz Schimek.(syn jednoho ze zavražděných) [12]

Poté je měli odvézt na louku Budínku, kde si Němci museli vykopat hrob a zde byli pravděpodobně brutálně ubiti lopatami a krumpáči. Místo činu bylo lehce zahrnuto, ovšem zbylé německé obyvatelstvo muselo druhý den jít ostatky dále pohřbít, neboť odtud trčely nohy a ruce. Vzhledem k tomu, že to byl mělký hrob, mohlo dojít při postupném rozkládání těl k přilákání divoké zvěře, která mohla části těl odvléct jinam. Kvůli odsunu svědků německé národnosti podle tzv. Benešových dekretů, dalším poválečným zmatkům a nástupu komunistického režimu se na tyto události pozapomnělo.

Podle svědka se v 70. letech [13] na této louce měla provádět meliorace (Meliorace je soubor různorodých opatření vedoucích ke zlepšení půd, které jsou přirozeně málo úrodné nebo u kterých došlo v důsledku nevhodných zásahů či působením vnějších činitelů ke snížení jejich produkční schopnosti.), ovšem po nalezení lidských kostí pracovníky družstva byla meliorace z příkazu vedení JZD zastavena a louka vrácena do původního stavu. Jako důkaz toho, že zde meliorace vskutku proběhla, byla v místě pohřební jámy nalezena drenáž.

Událost se připomněla až v roce 2009 novinář Miroslav Mareš, který na kauzu Budínka upozornil a policie celý případ prověřovala.

Dne 16. srpna 2010 policie přešla z prošetřování v německých archivech a vyslýchání desítek svědků, kteří ovšem události znali jen z vyprávění předků, k ohledání místa činu. Bagrem byla na místní louce odstraněna svrchní část zeminy cca 50 metrů dlouhá v celkové rozloze 16 m², poté se do práce pustil pětičlenný tým archeologů z Masarykovy univerzity, kteří hned první den našli v metrové hloubce první kosti obětí. Přesnější místo určil v dubnu uskutečněný geofyzikální průzkum, který určil anomálie. Dále archeologové našli zrezivělou lopatu a kosti, které byly poházené přes sebe, ne jako v hrobě. Kosterní ostatky byly ve špatném stavu, neboť 67 let ležely v podmáčené a kyselé půdě, většina měkkých

kostí (např. obličejové části lebek) se úplně rozložila. Všechny ostatky se nacházely v jámě 4×3 metry, která měla jiné zabarvení, tudíž nebylo třeba místo průzkumu dále rozšiřovat.

Nálezy byly odeslány do Ústav archeologie a muzeologie Masarykovy univerzity v Brně. Ostatky náležejí 13 mužům ve věku 35–60 let.

Podle DNA na louce Budínka zemřeli:

Johann Schimek - policista

Franz Niebler - sedlák

Franz Rippl - domkář

Franz Resnik - sedlák

Josef Röhrich - sedlák

Anton Beer - učitel

Josef Michelfeit - sedlák

Josef Broz - mistr

Matthias Altrichter - sedlák

Josef Polzer - kovář

Johann Suchy - domkář

Franz Czepl - sedlák

Totožnost jednoho z mrtvých, Aloise Neubauera -sedlák, se zřejmě nepodaří potvrdit nikdy, protože se nepovedlo vypátrat jeho potomky. [14]

Motivů vraždy je několik, proč se toto násilí stalo. Mohlo se jednat o poválečné vyřizování účtů. Nebo to bylo tím, že se jednalo převážně o největší sedláky z okolí, kteří se nechovali dobře k českým čeledínům. Anebo to byla pomsta za udavačství či kvůli majetkovému prospěchu.

„Německá strana nejčastěji mluví o tom, že to byla pomsta za příkoří, které oběti napáchaly na českých čeledínech. Češi si zase myslí, že šlo nejspíš o pomstu za udavačství v době okupace. Hodně se také spekuluje o majetkovém prospěchu,“ - nastínil možné motivy jihlavský nezávislý novinář Miroslav Mareš.

Většina údajných obětí byli místní sedláci. Nejsou zprávy o jejich aktivním podílu na akcích proti republice roku 1938. Není důkaz o jejich členství v NSDAP, SS nebo jiných organizacích, které byly později prohlášeny za zločinecké. Všichni žili na Československém území ještě před rokem 1939. [15]

4.2 Údajní pachatelé

Událost na louce Budínce už nebude zřejmě nikdy objasněna. Spousty stop a důkazů je nenávratně pryč a lidí, kteří toho pamatovali také ubývá. Hromadnou vraždu policie prošetřuje, i přestože je už čin po 20 letech promlčen, jako podezření ze spáchání vraždy. Pachateli mohli být pravděpodobně čeští příslušníci Revolučních gard. Osoby, které pamětníci označují za možné pachatele, už nebylo možné vyslechnout, protože většina jich už nežije. Poslední pravděpodobný viník měl být Robert Kautzinger, který zemřel v roce 2011 v 89 letech. Kautzinger měl i stejnojmenného otce, který stál v čele Revolučních jednotek. Byl to původem Němec. Pracoval ve sklárně a v polovině 50. let odešel na sever Čech. Jeho syn zůstal v Dobroníně. Také se vyučil sklářem a pracoval ve sklárnách, po válce nastoupil k policii. Poté jako důchodce bydlel v Jihlavě. Policii při výsleších řekl, že si nic nepamatuje a že ani neví, že tam nějaká louka je, kde by se mělo něco stát.

4.3 Pamětník

Když do Dobronína přijela policie na vyzvedání lidských ostatků, přijelo do vesnice i spousta novinářů. Pro tuto obec to byl velký rozruch. Jsou tu místní novináři, ale přijela dokonce i německá televize.

„Byl bych rád, kdyby se od toho odešlo pryč a nešťouralo se do toho,” říká však jeden z mála místních pamětníků tehdejší doby, čtyřiaosmdesátiletý Miloš Nepraš (bývalý technik JZD).

Pan Nepraš dodnes nemůže pochopit, že se něco takového mohlo stát, a jen s obtížemi připouští, že se masakr vůbec stal.

„Něco pravdy na tom asi je, možná, že zabili čtyři Němce, jak se o tom dřív mluvilo, ale že by to bylo ve větším, tomu nemůžu věřit,” říká. *„Bylo by lepší se tím nezabývat, nakonec na mě někdo přijde, že jsem o tom věděl a bůhví kam to dospěje.”*

Naopak soused a vrstevník pana Nepraše vnímá 65 let staré události zcela opačně. Vladislav Brtnický (88) patří stejně jako pan Nepraš k těm, na jejichž výpovědi policisté staví vyšetřování.

„Byla to vyložená vražda, ať byl režim jakýkoliv," míní stále pán.

„Měli to vyšetřit už dávno, aby je potrestali, dokud žili," říká na adresu tehdejších vrahů. „Teď už je to na prd."

„Bratranec měl traktor, najali si ho, aby ty Němce svezl a zavřel do hasičárny," vzpomíná. „Potom se opili v hospodě, naložili je, odvezli na louku, museli si tam vykopat hrob. Pak je ubili."

Podle pana Brtnického, kterému tehdy bylo 23 let, pronikla zpráva o události druhý den do celé vesnice. Není prý možné, aby někdo o masakru nevěděl.

„To je, jako když někdo umře, prostě na vesnici se to neutají," vysvětluje. „Když jsem se to doslechl, ptal jsem se kamaráda mlynáře, kdo tam všechno byl. Řekl mi, že tam byl, ale že nezabíjel, jen se koukal. Druhý den pak jel ten hrob dohrabat."

Do dnešních dob nemůže stále pan Brtnický pochopit, jak se kamarádi a spolužáci mohli podílet na vraždě. *„Rozumný člověk by tomu nemohl ani přihlížet," . „Byl tam i pan Budín, který dřív sloužil u německého starosty. Po té akci se chlubil, jak ho ještě domlátil a lopatou mu rozbil hlavu."* [17]

4.4 Současná situace

V tisku tato celá kauza vyznívá, že místní občané nechtějí, aby se vytvořilo pietní místo pro zavražděné a že averze proti Němcům stále trvá.

Po nalezení masového hrobu byl na louce vztyčen tří metrový dřevěný kříž. Po nějakém čase někdo podřízl tento kříž a na části pokáceného kříže byla samolepka s nápisem antifa.cz.

Poté na místě vyrostl nový nahnutý kříž. Je přibližně 4m vysoký tří tunový kolos z masivních traverv. Tento kříž tam není postaven jako trvalá stavba a nemá povolení od stavebního úřadu. Místní zastupitelé se bojí, aby kříž na někoho nespadl. „Ta stavba je příliš velké monstrum. Stavební úřad o ní nevěděl, stejně tak ani majitel pozemku. Půda pod křížem nebyla vyňata ze zemědělského půdního fondu," řekl starosta Dobronína Jiří Vlach (KSČM). [16]

5. Analýza

5.1. Průzkum na místě

Vydala jsem se na místo s názorem, který jsem si vyvodila z médií. S tím, že tam panuje stále odpor k Němcům a není tam skoro nikdo, kdo by byl pro uctění památky nalezených mrtvých. Tento názor i podpořili články o tom jak místní občané i zastupitelé jsou proti tomu, aby ostatky byly pohřbené na místním hřbitově. Stejně tak zprávy o tom jak se k tomu staví místní starosta (v době objevu masového hrobu byl starosta pan Vlach KSČM). Byl odmítavý, že tam vůbec nějaký hrob je.

Než jsem se vydala na místo, vymyslela jsem si několik otázek, na které jsem se pak místních ptala a sjednala jsem si schůzku s panem starostou Ivanem Sehnalem (v té době již nebyl starostou pan Vlach). Musím říci, že pan Sehnal byl velice ochotný mi mé otázky zodpovědět a bylo vidět, že zastupitelé nemají žádné problémy ať už s možným pochováním ostatků Němců na místním hřbitově tak i s vytvořením pietního místa na louce Budínce.

Mezi otázkami, které jsem si připravila pro místní lidi byli například otázky: Jestli si myslí, že by bylo dobré, aby pomník na louce byl umístěn na trvalo. Nebo jak prožívají medializaci případu a tím i celé vesnice. A jestli je to diskutované téma ve vesnici. A další.

Dozvěděla jsem se, že před válkou měli čeští obyvatelé dobré vztahy s německou menšinou. A hodně lidí má ve vesnici spousty němců mezi příbuznými. Mladší generace má k této události celkem neutrální vztah, v celku odpovídali, že to nijak neprožívají, ale že když se tam stala tragická událost, že by měli mít zemřelí na louce nějakou připomínku a že je i přirozené aby byli pohřbeni na místním hřbitově, když žili a zemřeli celý život v Dobroníně.

Mezi starší generací je to trochu jiné. Někteří jsou pro nějakou formu připomínky a někteří jsou proti. Myslím, že by se mělo pamatovat na to, že spousty lidí přišlo o své příbuzné ve válce, v koncentračních táborech. A ta bolest stále přetrvává. Musím však podotknout, že těchto lidí bylo méně, kteří si nepřejí nějaké pietní území.

To jak z médií vyznívají nějaké vášně místní, je také způsobené dlouhým propíráním v médiích. Spousty lidí mi řeklo, že by bylo lepší pro vyšetření, toho co se tam stalo, aby to nebylo tak medializované. Bylo to vidět na reakcích lidí, které jsem oslovovala. Byli více otevření mi odpovídat na otázky, když jsem řekla, že jsem studentka a nejsem novinář.

Co mimo jiné způsobila medializace je větší četnost návštěv louky. Bylo mi řečeno, že když přijede nějaký příbuzný či známý tak se ptá, kde je ta Budínka a chce zavést na místo masakru. Stává se z toho místa svým způsobem turistické místo.

Ty hádky a poškození křížů na místě, vnímám jako chycení se příležitosti strany CSNS (Česká strana národně sociální) za zmedializování se sama sebe.

5.2 Pocity z Budínky

Louka se nachází nedaleko vesnice. Je to zhruba jeden kilometr vzdálené. Je vidět, že toto místo nebylo vybráno náhodně. Louka je v dolíku mezi poli a z jedné strany je les. Místo působí velice skrytě. Hlavní přístupová cesta vede od louky do Dobronína na jihovýchod. Tudy také přišli Němci se svými vrahy. Tato cesta vede dál na sever k lesům. Další cesta vede podél louky a napojuje se na hlavní cestu.

pohled na cestu vedoucí do Dobronína

pohled na louku

pohled z louky na sever

6. Idea konceptu

6.1 Cesta ke konceptu

Nejdříve jsem hledala informace, abych zjistila podrobnosti o masovém hrobu, příběhu, který líčil, jak se to stalo. Přitom jsem si už utvářela svůj náhled na událost, který se ovšem během práce různě pozměňoval. Potom jsem navštívila Budínku, tato zkušenost také pozměnila můj názor. Rozhodně mě to dalo možnost trošku nahlédnout na to, jak s námi média manipulují.

Když jsem četla o ostatních vraždách, které stali při odsunech, člověk si teprve uvědomí jaký to mělo rozsah. Dýchne na člověka atmosféra té doby, sice to není tak autentické, ale i tak je to dost silné.

Při hledání v historii jsem narazila na zákon o právnosti jednání souvisejících s bojem o znovunabytí svobody Čechů a Slováků, je hodně diskutován v článcích o odsunech Němců.

Po analýze bylo jasné, že použiji jména obětí, velikost masového hrobu a již zmiňovaný „Amnestijní“ zákon. Zákon je hlavním prvkem, tím, že mění dějiny a budoucí vývoj po vyhlášení v platnost. Činy mohli být potrestány, kdyby nebylo zákona. Zákonem jsem chtěla vylíčit dramatičnost a souvislosti té doby. Vytvořila jsem symbolický hrob o původních rozměrech 3x4 metry. Před hrob jsem postavila sklo na kterém je autentický text zákona s podpisy Beneše a dalších, kteří tento zákon podepsali v roce 1946. Tím, že sklo se zákonem je před hrobem a přes sklo vlastně vidíme hrob s jmény zemřelých jsem chtěla vyjádřit, že zákon to celé smáznul, kryje excesy, takovou přehlíženost.

6.2 Tvorba

Abych věděla jakou hloubku hrobu udělám, zkoušela jsem vykopat pro větší autentičnost a vžití se do situace jámu v zemi. Teprve přitom si člověk uvědomí, jaká náročná práce to je. Kopala jsem různé hloubky. První snížení v kterém je celé mé území se sklem a hrobem je sníženo o 25 cm a celé to sjednocuje, takový první krok. Tento první schod jsem nevytzužovala. Hlína celkem vydrží i prudší déšť. Hloubka hrobu je 65 cm. Když jsem zkoušela scházet dovnitř, bylo to velice efektní, člověk tam "zapadne", ale není to zas tak hluboké, aby to bylo nebezpečné.

fotky z kopání

Strany samotného hrobu jsou vyztuženy dřevěnými trámy a budou napuštěny impregnací, aby lépe odolávali okolnímu prostředí. Na trámu, který je vidět skrz sklo, jsou napsána jména zemřelých. Trámy budou na sobě navrstveny ve tvaru hranice.

pohled na trámy vyztužující stěny jámy

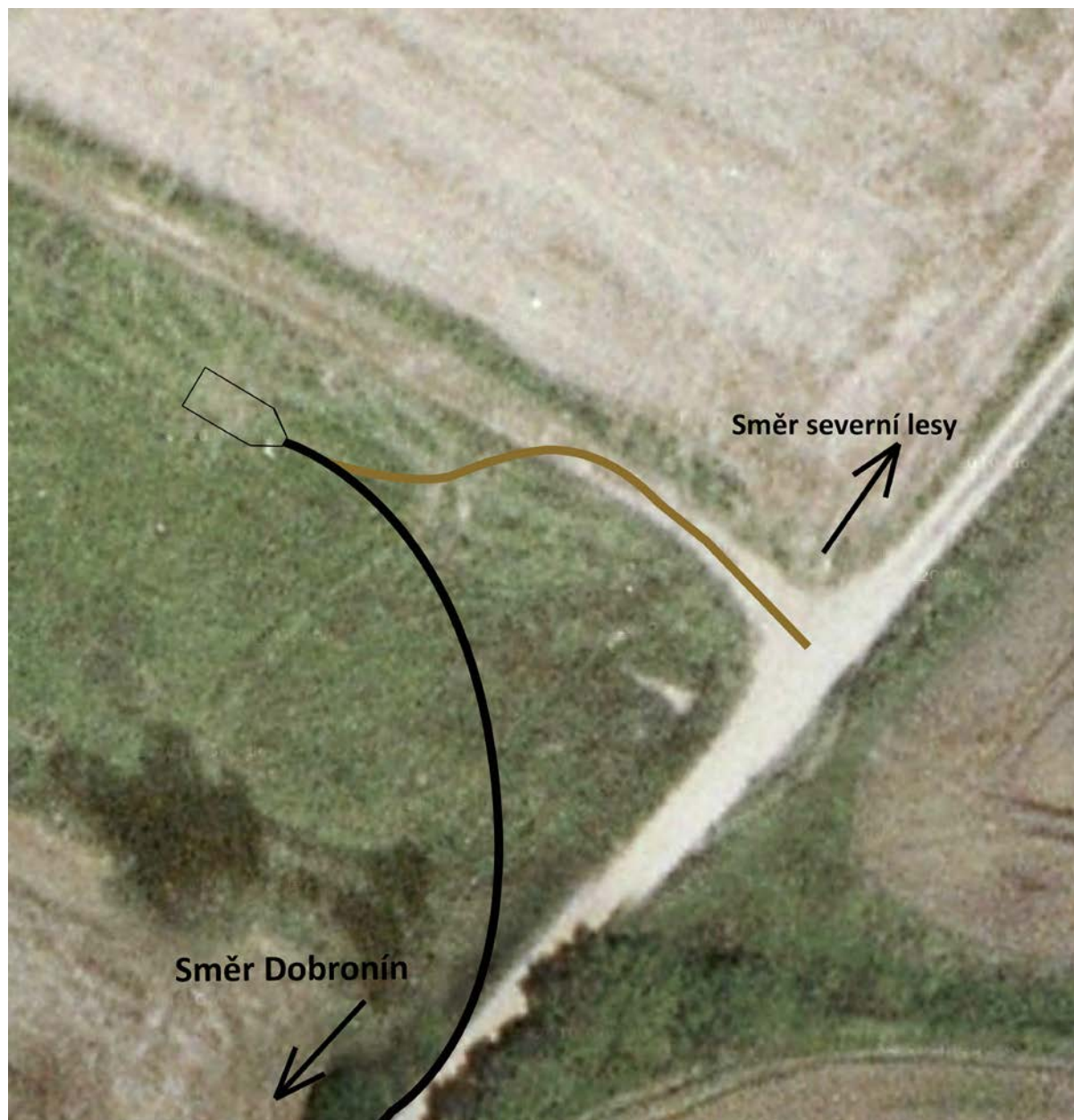

detailní pohled na trám se jmény

Zúžení prvního snížení je proto, aby bylo jasné, že sklo je první prvek, kterého by si měl člověk všimnout, aby návštěvníky donutilo se zastavit a přečíst si text. Předtím se napojuje cesta.

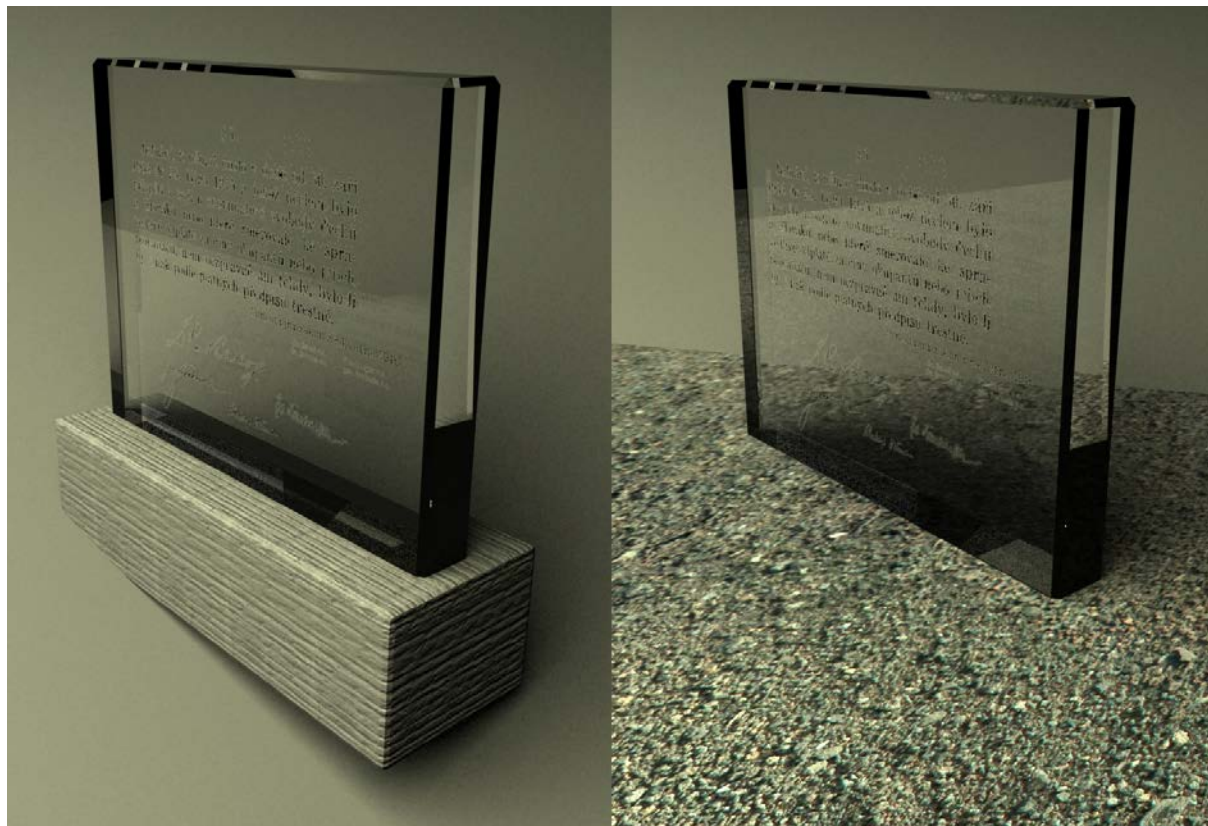

K pietnímu území vedou dvě cesty, které jsou napojeny na původní polní cestu. Hlavní cesta k území vede ze směru Dobronína a vede co nejkratší délkou k hrobu. Na tuto cestu se bude napojovat ještě z druhého směru, ale chci, aby byla vnímána jako cesta napojená k té mé hlavní, protože Němce odtáhli z Dobronína, aby bylo vidět co je hlavní.

mapa cest na Budínku

Sklo bude ukotveno k betonovým základům, které budou skryté pod zemí. Základy půjdou do hloubky 60 cm.

§ 1.

Jednání, k němuž doslo v době od 30. září 1938 do 28. října 1945 a jehož účelem bylo přispěti k boji o znovunabytí svobody Čechů a Slováků nebo které směřovalo ke spravedlivé odplatě za činy okupantů nebo jejich pomahačů, není bezprávně ani tehdy, bylo-li by jinak podle platných předpisů trestné.

Amnestijní zákon z 8.května 1946

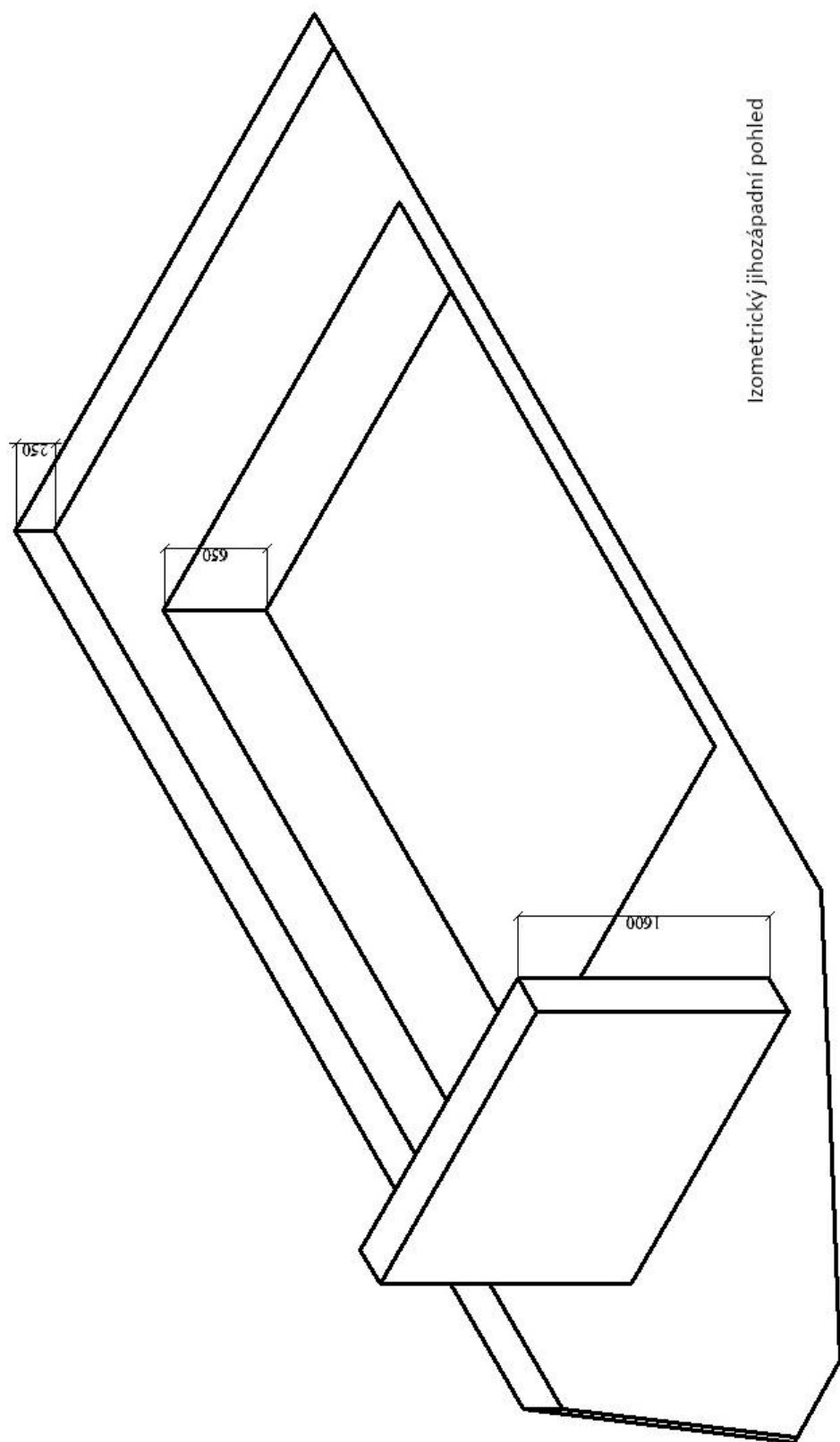
Dr. Beneš v.r.
Dr. Drtina v.r.

Fierlinger v.r.
gen. Svoboda v.r.

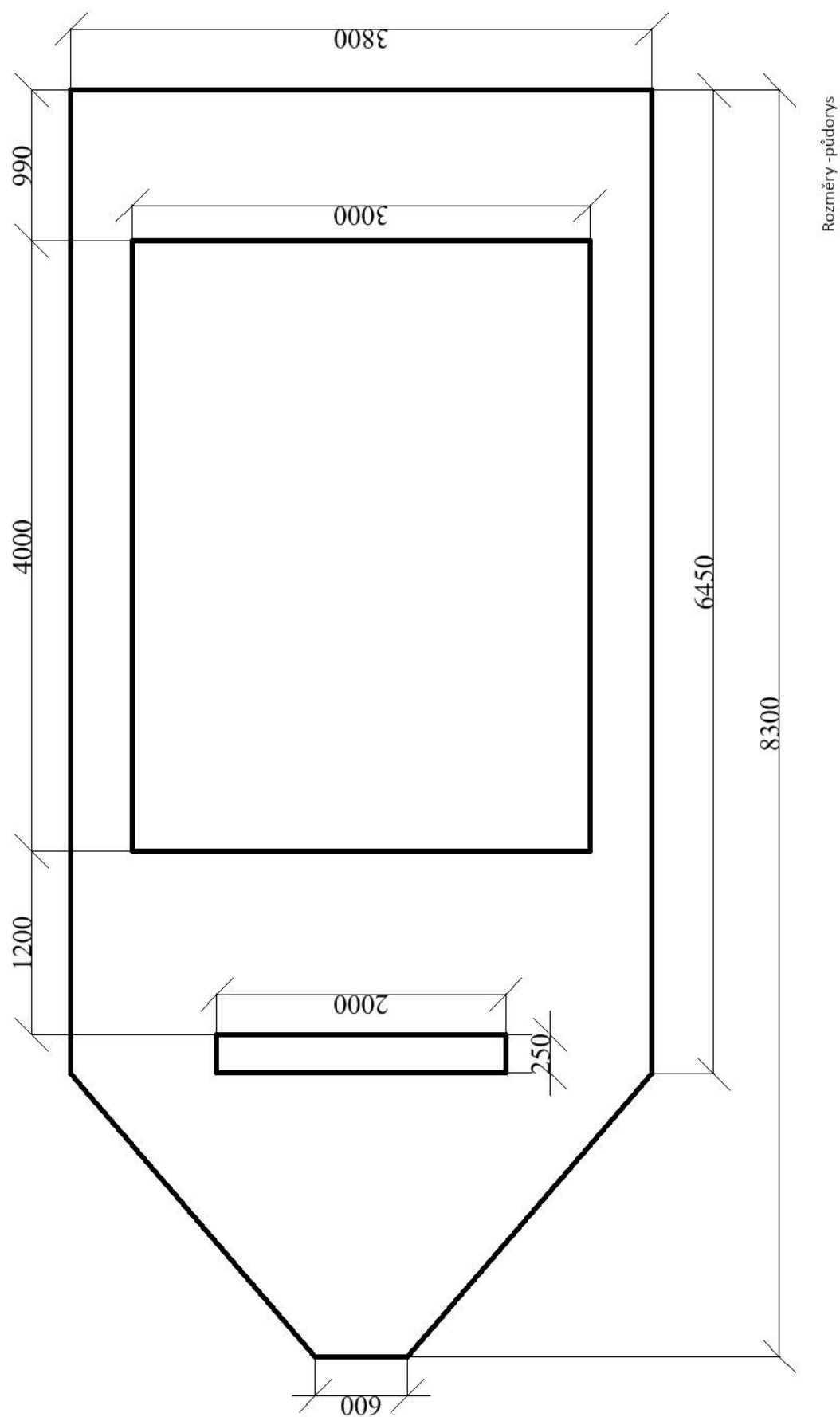
Dr. Benes
gen. Svoboda
Dr. Drtina

J. Fierlinger

6.3 Rozměry

Izometrický jihozápadní pohled

Rozměry - půdorys

7. Závěr

Cílem bakalářské práce bylo vytvořit pietní území na území Budínka. Snažila jsem se to vytvořit jednoduše, prostě a přitom úderně. Vytvořila jsem symbolický hrob obsahující jména obětí s rolí "Amnestijního" zákona na skleněné desce, který zapříčinil zametení excesů na Německém obyvatelstvu při odsunech po 2. světové válce. Chtěla jsem poukázat touto prací na stále citlivé téma minulosti našeho národa. Se snahou postavit se temné části naší historie. Myslím, že je dobré připomínat si minulé události, aby se historie neopakovala a my se poučili z chyb našich předchozích generací. A pamatovat na to, že násilí plodí jenom další násilí.

8. Zdroje

- [1] Milan Hübl: „Češi, Slováci a jejich sousedé“ Praha 1990, 1.vydání, ISBN 80-206-0279-8
- [2] PhDr. Milan Sládek, Němci v Čechách, Pragma 2002, ISBN 80-7205-901-7
- [3] <http://www.lanskrounsko.cz/cs/historie/20stoleti/560-povaleny-masakr-na-lanskrounskem-namsti.html>
- [4] http://brnensky.denik.cz/zpravy_region/pochod-smrti-neprezily-stovky-nemcu20080531.html
- [5] KUČERA, Vladimír. Historie.cs (eu): Také vraždy přivítaly mír. Česká televize
- [6] Tomáš Staněk, Perzekuce 1945 (Praha, 1996)
- [7] Marie Špalková: Horní Moštěnice - kapitoly z dějin obce. Horní Moštěnice.
- [8] <http://www.usti-nad-labem.cz/dejiny/1945-95/ul-8-9.htm>
- [9] Tomáš Staněk: „Poválečné „excesy“ v českých zemích v roce 1945 a jejich vyšetřování“, Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, Praha 2005, ISBN 80-7285-062-8, str. 281
- [10] Portál veřejné správy
- [11] <http://www.czechoffice.org/eunalezy.pdf> - Evropská komise
- [12] http://m.rozhlas.cz/radiozurnal/reportaze/_zprava/ostatky-objevene-u-dobronina-dostavaji-jmena--1014800
- [13] <http://www.novinky.cz/domaci/209012-cechy-dohonil-valecny-zlocin-pisi-rakusane-k-odkryvani-hrobu-na-jihlavsku.html>
- [14] http://www.denik.cz/z_domova/kauza-budinka-testy-dna-se-shoduji-uz-u-deviti.html
- [15] <http://www.jihlavske-listy.cz/clanek4759-tajemstvi-budinky-ceska-louka-nemecky-hrob.html>
- [16] <http://www.parlamentnilisty.cz/kraje/vysocina/Policie-a-urednici-se-zabyvaji-kontroverznim-krizem-v-Budince-204023>
- [17] <http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=675210>

Kronika druhé světové války. Překlad Jan Gebhart. 1. vyd. Praha

Miroslav Mareš. Tajemství Budínky: česká louka – německý hrob. Jihlavské listy

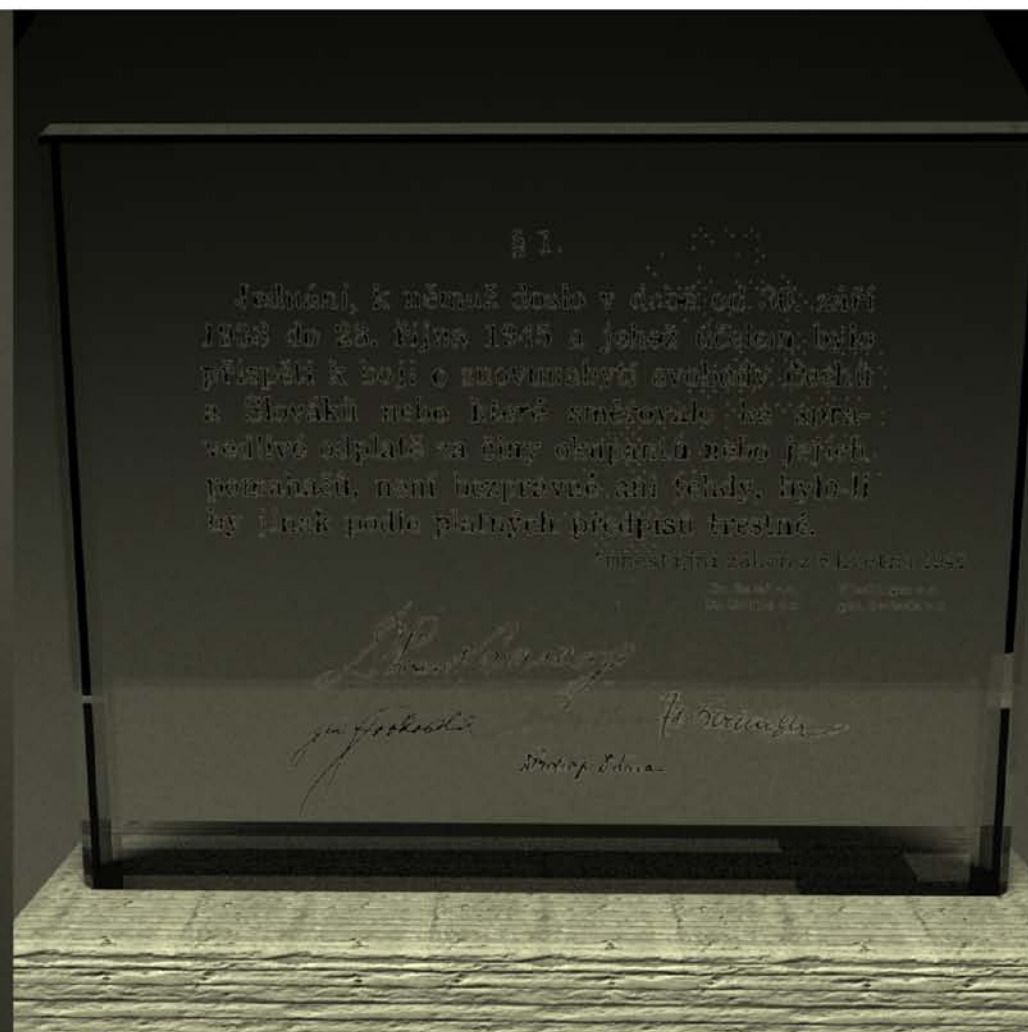
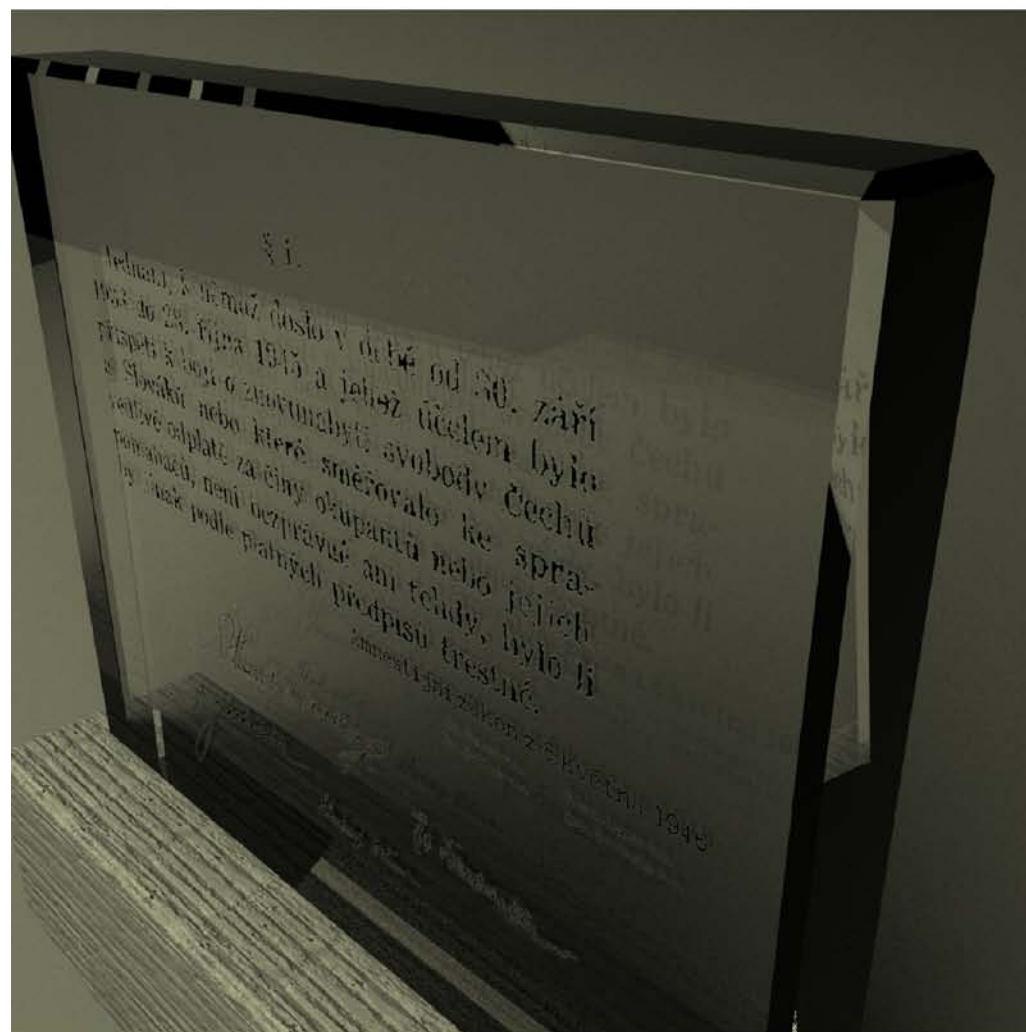
<http://www.jihlavske-listy.cz/clanek4759-tajemstvi-budinky-ceska-louka-nemecky-hrob.html>

Budínka: kosterní nálezy potvrzují hromadný hrob. Jihlavské listy, 20. 08 2010, roč. 21, čís. 65

Miroslav Mareš. Tajemství Budínky: česká louka – německý hrob. Jihlavské listy, 23. 10 2009

§ 1.

Jedinci, k němuž došlo v době od 30. září 1938 do 28. října 1945 a jehož účelem bylo přispět k boji o znovunabytí svobody českých a Slováků nebo které směřovalo ke spravedlivé odplatě za činy okupantů nebo jejich pomůcků, není bezprávně ani trestné, bylo-li by jinak podle platných předpisů trestné.

Činnost byla zahájena 6. května 1945

Dr. Štěpán K. Dr. Štěpán K.
Dr. Štěpán K. Dr. Štěpán K.

Dr. Štěpán K.

Dr. Štěpán K.

Dr. Štěpán K.

§ 1.

Jednání, k němuž došlo v době od 30. září 1933 do 28. října 1945 a jehož účelem bylo přispět k boji o znovunabytí svobody Čechů a Slováků nebo které směřovalo ke spravedlivé odplatě za činy okupantů nebo jejich pomahačů, není bezprávné ani tehdy, bylo-li by jinak podle platných předpisů trestné.

Amnestijní zákon z 8.května 1946

Dr. Beneš v.r.
Dr. Drtina v.r.

Fierlinger v.r.
gen. Svoboda v.r.

Dr. Jan Beneš
gen. Svoboda

Jd. Fierlinger
Dr. Drtina

